

19-боб. Солиқ мониторинги

169-модда. Солиқ мониторинги тўғрисидаги умумий қоидалар

Қуйидагилар солиқ мониторингининг предмети: солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этиш, ўзига нисбатан солиқ мониторинги ўтказилаётган юридик шахс томонидан солиқлар ва йиғимларни ҳисоблашнинг тўғрилиги, тўлиқ ва ўз вақтида тўланганлиги (ўтказиб берилганлиги).

Солиқ мониторинги ушбу Кодексга мувофиқ юридик шахс қайси солиқлар ва йиғимларга нисбатан солиқ тўловчи ёки солиқ агенти бўлса, барча шундай солиқлар ва йиғимларни қамраб олади.

Солиқ тўловчилар учун солиқ мониторинги ихтиёрийдир.

Солиқ мониторинги солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги қарор асосида солиқ органи томонидан амалга оширилади.

Юридик шахс, агар унинг олдинги йил учун даромадлари йиллик молиявий ҳисобот маълумотларига кўра камида ўн миллиард сўмни ташкил этган бўлса, солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги ариза билан солиқ органига мурожаат қилишга ҳақли.

Юридик шахс солиқ органига солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисида ариза тақдим этган

йилдан кейинги календарь йил солиқ мониторинги ўтказиладиган даврдир.

Солиқ мониторингини ўтказиш солиқ мониторинги ўтказиладиган йилнинг 1 январидан бошланади ва солиқ мониторинги ўтказилган даврдан кейинги йилнинг 1 июлида тугалланади.

170-модда. Ахборотга доир ҳамкорлик регламенти

Солиқ мониторингида иштирок этувчи юридик шахс ва солиқ органи ўртасидаги ахборотга доир ҳамкорлик регламент асосида амалга оширилади.

Ахборотга доир ҳамкорлик регламентида солиқлар ҳамда йиғимларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш (ушлаб қолиш ва ўтказиб бериш) учун асос бўлиб хизмат қилувчи ҳужжатларни (ахборотни) солиқ органига электрон шаклда тақдим этиш тартиби ва (ёки) кўрсатилган ҳужжатлар (ахборот) мавжуд бўлган юридик шахснинг ахборот тизимларига кириш тартиби акс эттирилади.

Юридик шахс ахборотга доир ҳамкорлик тартибини мустақил равишда танлашга ҳақли.

Юридик шахс ахборотга доир ҳамкорлик регламентида:

1) бухгалтерия (солиқ) ҳисоби регистрларида даромад ва харажатлар, солиқ солиш объектларини акс эттириш тартибини;

2) солиқ ҳисобининг таҳлилий регистрлари тўғрисидаги маълумотларни;

3) солиқлар ва йиғимларнинг тўғри ҳисоблаб чиқарилганлиги (ушлаб қолинганлиги), тўлиқ ва ўз вақтида тўланганлиги (ўтказиб берилганлиги) устидан ички назорат тизими тўғрисидаги ахборотни кўрсатади.

Ички назорат тизими тўғрисидаги ахборот бундай тизим мавжуд бўлган тақдирда тақдим этилади.

Ахборотга доир ҳамкорлик регламентининг шаклини ва унга доир талабларни Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси тасдиқлайди.

171-модда. Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги қарор

Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги ариза солиқ мониторинги ўтказиладиган даврдан олдинги йилнинг 1 июлидан кечиктирмай ҳисобга олиш жойидаги солиқ органига юридик шахс томонидан тақдим этилади.

Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги аризанинг шаклини Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси тасдиқлайди.

Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги ариза билан бирга қуйидагилар тақдим этилади:

1) белгиланган шакл бўйича ахборотга доир ҳамкорлик регламенти;

2) солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисида ариза тақдим этган юридик шахсда бевосита ва (ёки) билвосита иштирок этадиган ҳамда бундай иштирок улуши 25 фоизни ташкил этадиган жисмоний ва юридик шахслар тўғрисидаги ахборот;

3) солиқ солиш мақсади учун амалдаги ҳисоб сиёсати.

Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисида ариза тақдим этган юридик шахс солиқ органи томонидан солиқ мониторингини ўтказиш ёки уни ўтказишни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилингунига қадар чақириб олиш ҳақидаги ёзма ариза асосида уни чақириб олиши мумкин.

Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги ариза чақириб олинган тақдирда берилган деб ҳисобланмайди.

Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги аризани ва ушбу модданинг [учинчи қисмига](#) мувофиқ юридик шахс томонидан тақдим этилган ҳужжатларни (ахборотни) кўриб чиқиш натижалари бўйича солиқ органининг раҳбари (раҳбар ўринбосари) ариза берилган йилнинг 1 ноябрига қадар қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

1) солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги қарорни;

2) солиқ мониторингини ўтказишни рад этиш ҳақидаги қарорни.

Солиқ мониторингини ўтказишни рад этиш тўғрисидаги қарор асослантирилган бўлиши керак.

Солиқ мониторингини ўтказишни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилиш учун қуйидагилар асосдир:

1) ушбу модданинг учинчи қисмига мувофиқ ҳужжатларни (ахборотни) тақдим этмаслик ёки тўлиқ ҳажмда тақдим этмаслик;

2) ушбу Кодекснинг 169-моддаси бешинчи қисмида назарда тутилган шартларга риоя этмаслик;

3) ахборотга доир ҳамкорлик регламентининг белгиланган шакл ва талабларга номувофиқлиги.

Солиқ мониторингини ўтказиш тўғрисидаги қарор (солиқ мониторингини ўтказишни рад этиш ҳақидаги қарор) қабул қилинган кундан эътиборан беш кун ичида аризачига юборилади.

172-модда. Солиқ мониторингини муддатидан олдин тугатиш

Солиқ мониторинги қуйидаги ҳолларда муддатидан олдин тугатилади:

1) ахборотга доир ҳамкорлик регламенти юридик шахс томонидан ижро этилмаганда, агар бундай ижро этмаслик солиқ мониторингини ўтказиш учун тўсиқ бўлган бўлса;

2) солиқ органи томонидан солиқ мониторингини ўтказиш чоғида юридик шахс томонидан ишончли бўлмаган ахборот тақдим этилганлиги факти аниқланганда;

3) солиқ мониторингини ўтказиш жараёнида ушбу Кодекснинг [173-моддасида](#) назарда тутилган тартибда ҳужжатлар (ахборот), тушунтиришлар солиқ органига мунтазам равишда (икки марта ва ундан ортиқ) тақдим этилмаганда.

Солиқ органи ушбу модданинг [1-бандида](#) назарда тутилган ҳолатлар аниқланган кундан эътиборан ўн кун ичида, лекин солиқ мониторинги ўтказилаётган даврдан кейинги йилнинг 1 июнидан кечиктирмай юридик шахсни солиқ мониторингини муддатидан олдин тугатиш тўғрисида ёзма шаклда хабардор қилади.

173-модда. Солиқ мониторингини ўтказиш тартиби

Солиқ мониторинги солиқ органининг ваколатли мансабдор шахслари томонидан ўз хизмат мажбуриятларига мувофиқ солиқ органи жойлашган ер бўйича ўтказилади.

Агар солиқ мониторингини ўтказиш чоғида тақдим этилган ҳужжатлардаги маълумотлар ўртасида зиддиятлар ёки юридик шахс томонидан тақдим этилган ҳамда солиқ органида мавжуд бўлган маълумотлар ўртасида номувофиқликлар аниқланса, солиқ органи бу ҳақда зарур тушунтиришлар бериш ёки

тегишли тузатишлар киритиш талаби билан юридик шахсга хабар қилади. Бундай тушунтиришлар юридик шахс томонидан талабнома олинган кундан эътиборан беш кун ичида тақдим этилади, тузатишлар эса ўн кун давомида киритилади.

Агар тақдим этилган тушунтиришлар кўриб чиқилганидан кейин ёки улар мавжуд бўлмаган тақдирда солиқ органи солиқлар ёки йиғимлар нотўғри ҳисоблаб чиқарилганлиги (ушлаб қолинганлиги), тўлиқ ёки ўз вақтида тўланмаганлиги (ўтказилмаганлиги) тўғрисида далолат берувчи фактни аниқласа, солиқ органи ушбу Кодекснинг [174-моддасида](#) назарда тутилган тартибда асослантирилган фикрини тузиши шарт.

Солиқ мониторинги ўтказилаётганда солиқ органи солиқлар ва йиғимлар тўғри ҳисоблаб чиқарилганлиги (ушлаб қолинганлиги), тўлиқ ва ўз вақтида тўланганлиги (ўтказилганлиги) билан боғлиқ бўлган зарур ҳужжатларни (ахборотни), тушунтиришларни юридик шахсдан талаб қилиб олишга ҳақлидир.

Талаб қилинадиган ҳужжатлар (ахборот) ва тушунтиришлар солиқ органига шахсан ёки вакил орқали тақдим этилиши, почта орқали буюртма хат билан юборилиши, телекоммуникация алоқа каналлари орқали, солиқ тўловчининг шахсий кабинети орқали электрон шаклда топширилиши ёки ахборотга доир ҳамкорлик регламентида назарда тутилган тартибда берилиши мумкин.

Хужжатларни қоғоз шаклида тақдим этиш юридик шахс томонидан тасдиқланган кўчирма нусхалар шаклида амалга оширилади. Агар қонун ҳужжатларида бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, солиқ органига (мансабдор шахсга) тақдим этиладиган ҳужжатларнинг кўчирма нусхаларини нотариал тарзда тасдиқлашни талаб қилишга йўл қўйилмайди.

Солиқ органининг талабига кўра телекоммуникация алоқа каналлари орқали электрон шаклда ҳужжатлар тақдим этиш тўғрисидаги талабномани юбориш ва ҳужжатларни тақдим этиш тартибини Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси белгилайди.

Солиқ мониторингини ўтказишда ушбу модданинг [тўртинчи қисмига](#) мувофиқ талаб қилинган ҳужжатлар (ахборот) ва тушунтиришлар юридик шахс томонидан тегишли талабнома олинган кундан эътиборан беш кун ичида тақдим этилади.

Агар талабномани белгиланган муддатда ижро этиш имкони бўлмаса, юридик шахс талабнома олинган кундан кейинги кун давомида солиқ органининг солиқ мониторингини ўтказувчи мансабдор шахсларини уни ижро этиш имкони йўқлиги тўғрисида сабабларини ҳамда у талаб этилаётган ҳужжатларни (ахборотни) ва тушунтиришларни қайси муддатлар ичида тақдим этиши мумкин бўлса, ўша муддатларни кўрсатган ҳолда ёзма равишда хабардор қилади. Солиқ органининг раҳбари (раҳбар ўринбосари) мазкур билдиришнома

асосида у олинган кундан эътиборан икки кун ичида ҳужжатларни (ахборотни) ва тушунтиришларни тақдим этиш муддатларини узайтиришга ёки муддатларни узайтиришни рад этишга ҳақли бўлиб, бу ҳақда алоҳида қарор чиқарилади.

Солиқ мониторингини ўтказиш давомида солиқ органи юридик шахс томонидан илгари солиқ органига тасдиқланган кўчирма нусхалар кўринишида тақдим этилган ҳужжатларни талаб қилишга ҳақли эмас.

174-модда. Солиқ органининг асослантирилган фикри

Солиқ органининг асослантирилган фикри солиқ органининг солиқлар ва йиғимлар тўғри ҳисоблаб чиқарилганлиги (ушлаб қолинганлиги), тўлиқ ва ўз вақтида тўланганлиги (ўтказилганлиги) масалаларига доир нуқтаи назарини ифодалайди.

Солиқ органи солиқ мониторингини ўтказиш чоғида ўз ташаббусига кўра ёки юридик шахснинг сўровига биноан асослантирилган фикр тузади.

Асослантирилган фикр солиқ органи раҳбарининг (раҳбари ўринбосарининг) имзоси билан юридик шахсга юборилади.

Солиқ органининг асослантирилган фикрининг шаклини ва уни тузишга доир талабларни Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси белгилайди.

Агар солиқ мониторинги ўтказилаётганда юридик шахс томонидан солиқлар ва йиғимлар нотўғри ҳисоблаб чиқарилганлиги (ушлаб қолинганлиги), тўлиқ ёки ўз вақтида тўланмаганлиги (ўтказилмаганлиги) тўғрисида далолат берувчи факт аниқланган бўлса, солиқ органининг асослантирилган фикри тузилади.

Солиқ органининг асослантирилган фикри тузилган кундан эътиборан беш кун ичида юридик шахсга юборилади.

Солиқ органининг асослантирилган фикри солиқ мониторингини ўтказиш муддати тугагунига қадар камида уч ой олдин тузилиши мумкин.

Асослантирилган фикр тақдим этиш тўғрисидаги сўров юридик шахс томонидан хўжалик фаолиятининг содир этилган фактлари натижаларига кўра солиқ мониторинги ўтказиладиган давр учун солиқлар ва йиғимлар тўғри ҳисоблаб чиқарилганлигига (ушлаб қолинганлигига), тўлиқ ва ўз вақтида тўланганлигига (ўтказилганлигига) нисбатан шубҳалар мавжуд бўлганда ёки ушбу масалалар юзасидан ноаниқликлар бўлган тақдирда солиқ органига юборилади.

Асослантирилган фикр тақдим этиш тўғрисидаги сўровда юридик шахснинг мазкур масалаларга доир нуқтаи назари баён этилади.

Асослантирилган фикр тақдим этиш тўғрисидаги сўров солиқ мониторинги давридан кейинги йилнинг 1 июнидан кечиктирмай юборилиши мумкин.

Юридик шахснинг сўрови бўйича солиқ органининг асослантирилган фикри ушбу юридик шахсга мазкур сўров олинган кундан эътиборан ўн беш кун ичида юборилиши керак. Бу муддат солиқ органи томонидан ушбу юридик шахсдан ёки бошқа шахслардан асослантирилган фикрни тайёрлаш учун зарур бўлган ҳужжатларни (ахборотни) талаб қилиб олиш учун бир ойга узайтирилиши мумкин.

Солиқ органи асослантирилган фикрни юбориш муддатини узайтириш тўғрисида тегишли қарор қабул қилинган кундан эътиборан уч кун ичида юридик шахсга ёзма шаклда хабар қилади.

Юридик шахс солиқ органининг асослантирилган фикрига розилиги тўғрисида шу асослантирилган фикрни тузган солиқ органини мазкур асослантирилган фикр бажарилганлигини тасдиқловчи ҳужжатларни (улар мавжуд бўлган тақдирда) илова қилган ҳолда асослантирилган фикр олинган кундан эътиборан бир ой ичида хабардор қилади.

Юридик шахс асослантирилган фикрни солиқ органининг бухгалтерия (солиқ) ҳисобидаги ва солиқ ҳисоботидаги асослантирилган фикрда баён этилган нуқтаи назарини эътиборга олиш орқали, аниқлаштирилган солиқ ҳисоботини бериш орқали ёки бошқа усулда бажаради.

Юридик шахс солиқ органининг асослантирилган фикрига рози бўлмаган тақдирда, у олинган кундан эътиборан бир ой ичида солиқ органига ўз

эътирозларини тақдим этади. Мазкур эътирозларни олган солиқ органи улар олинган кундан эътиборан уч кун ичида бу эътирозларни ўзида мавжуд бўлган барча материаллар билан бирга Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасига ўзаро келишув тартиб-таомили ташаббуси билан чиқиш учун юбориши шарт.

Солиқ органи солиқ мониторинги тугаган санадан эътиборан икки ойдан кечиктирмай юридик шахсни солиқ мониторингини ўтказиш жараёнида ушбу юридик шахсга юборилган, бажарилмаган асослантирилган фикрлар мавжудлиги (мавжуд эмаслиги) тўғрисида хабардор қилади.

175-модда. Ўзаро келишув тартиб-таомили

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ушбу Кодекснинг 174-моддаси ўн бешинчи қисмига мувофиқ солиқ органи томонидан тақдим этилган эътирозлар ва материаллар олинганидан кейин ўзаро келишув тартиб-таомилини ўтказиш ташаббуси билан чиқади.

Ўзаро келишув тартиб-таомили асослантирилган фикрни тузган солиқ органи ва эътирозларни тақдим этган юридик шахс (унинг вакили) иштирокида, солиқ органи томонидан тақдим этилган эътирозлар ва бошқа материаллар олинган кундан эътиборан бир ой ичида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси раҳбари (раҳбарининг ўринбосари) томонидан ўтказилади.

Ўзаро келишув тартиб-таомили натижаларига кўра Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси асослантирилган фикр ўзгартирилганлиги ёки ўзгаришсиз қолдирилганлиги тўғрисида юридик шахсни хабардор қилади.

Асослантирилган фикрни ўзгартириш ёки ўзгаришсиз қолдириш тўғрисидаги билдиришномани Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси раҳбари (раҳбарининг ўринбосари) имзолайди.

Билдиришнома у тузилган кундан эътиборан уч кун ичида юридик шахсга берилади ёки юборилади.

Асослантирилган фикрни ўзгартириш ёки уни ўзгаришсиз қолдириш тўғрисидаги билдиришнома олинган кундан эътиборан бир ой ичида юридик шахс асослантирилган фикрни тузган солиқ органини асослантирилган фикрга рози эканлиги (рози эмаслиги) ҳақида мазкур асослантирилган фикр бажарилганлигини тасдиқловчи ҳужжатларни (улар мавжуд бўлган тақдирда) илова қилган ҳолда хабардор қилади.